

Cristina Zebreniuc Beuca

5045

Semne prevestitoare ale vremii în folclorul ucrainean din Poienile de sub Munte

Numa io când oi muri,
 Șapte popi mi-or trebui,
 Șapte popi și-un ceteraș,
 Și-o mândră p-îngă sălaș.

Dacă porcul este neliniștit și caută și aduce paie în rât, înseamnă că peste 2 – 3 zile urmează vreme urâtă, ploaie, vânt, ger, frig.

De la Tepei Vasile Rădișan,
 83 de ani

Când vrăbiile fac gălăgie pe sub streășina casei, prevestesc frigul, vântul rece.

Strigături din Călinești

Când *kanya*, adică șoricarul, cântă și cere apă, e semn că peste 2 – 3 zile va ploua.

5046

Dacă cucul își încetează cântecul înainte de Sf. Onofrei, 25 iunie, înseamnă că toamna va veni de timpuriu, iar dacă își cântă numele și după această sărbătoare, înseamnă că toamna va veni târziu.

Ochii cată după fete,
 Gura străgă după sete.
 La picioare jocu-i bai,
 Ză-ne dară măi, Mihai!

Când pisica se întinde în mijlocul casei, se prevestește vreme frumoasă și o iarnă caldă.

5047

E semn rău când cocoșii cântă la miezul nopții. Aceștia prevestesc și vreme urâtă, ploaie.

Frunză verde lemn câinesc
 Cât îi lumea mă trudes
 Nici o dată n-am noroc
 La mândruța să o joc.

Când furnicile sunt neliniștite prevestesc timp urât, ploaie abundentă.

5048

Când muștele de casă devin sâcâitoare este semn de vreme urâtă, ploioasă, moale.

Jupâneasă tătăișă,
 Nu-mi da sfânta sămătișă,
 Da deschide podișoru
 Și-mi dă oala cu groștioru.

Când șobolanii ies la suprafața pământului și devin neliniștiți prevestesc un cutremur.

Este interzisă omorârea broaștelor! Acel om, care le omoară, își va pierde neamul.

5049

Dacă primăvara de timpuriu vezi un fluture alb, înseamnă sănătate. Dacă este pestrîț prevestește boală, iar dacă este negru, e semn de moarte.

Io-s copil făcut așe,
 Cu cuțat și cu cure,
 Și cu gura mitite,
 Ca să pot străga cu ie!

Când apar graurii în sat, se poate pune cloșcă pe ouă.

De la Bârlea Gheorghe, 30
 de ani

Plânsetul mierlei anunță o primăvară rece.

Cântecul pițigoii vestește o primăvară timpurie.

5050

Apariția insectelor primăvara de timpuriu, vestește o primăvară caldă.

Nu mă lasă mândra-n pat,
 Niciodată când îs bat,
 Numa când îs supărat.

Când pițigoii încearcă să intre în casă, este semn de furtună.

De la Duma Pătru a lui
 Găstian

**Cârpă țigănească, în fund să-ți țepenească
 Și nimeni să nu te ghicească.**

(Cârpa cu care se astupă hornul)

- 5051
Pălincuța, draga me,
Tăt am zâs că nu te-oi be.
Ș-am văzut pe alții bând,
Inimioara-n mine-arzând.
- 5052
Spune-mi, mândră, gându
tău,
Că năravu ți-l știu eu.
Spune-mi, mândră, gându-n
tine,
Că năravu ți-l știu bine!
- De la Șerban Vasile a lui Ion
- 5053
Io, mândruță, te-oi lua,
La vară de n-a ploua.
De-a ploua, norocu tău,
Că rămâi la tată-tău!
- 5054
Beu horinca ca și apa,
Cine dracu mi-a da fata!
Beu horinca ca apa,
Cine dracu mi-o va da!
- 5055
De ce beu și nu mă-mbăt,
Pare-mi zinu că-i oțăt
Și pălinca lapte siert!
- 5056
Iubește-mă, mândră dragă,
Până mi-i cămeșa neagră.
Că dacă oi soponi,
Pe tine nu te-oi iubi,
Batăr cât de drag-ai si!
- De la Berci Ion a lui Tologa
- 5057
Mândră, când oi muri eu,
Nu mă-ngroapă-n temeteu,
Ci mă-ngroapă-n drumu
mare,
- Când ciorile se adună în cârduri și se așază în vârful pomilor, se prevestește o vreme uscată, secetoasă. Iarna – ger.
- Când vrăbiile se scaldă în nisip, va veni ploaia. Când se scaldă în apă, e semn de secetă.
- Când greierele cântă toată seara, vestește vreme frumoasă. Când tace, e semn de ploaie.
- Când păianjenul își țese pânza după apusul soarelui, înseamnă că se apropie vremea frumoasă, prielnică.
- Seara, dacă peștele se prinde ușor în undiță, se vestește ploaie, vreme cu nori.
- Când broasca se târăște pe sub casă, pe sub streășină, vestește o vreme frumoasă, cer senin, temperatură ridicată.
- Dacă rândunelele zboară aproape de pământ, ne putem aștepta la vreme rea.
- Când albinele nu se îndepărtează de stup, se anunță vreme rea, furtună, ploaie.
- Când rațele se scufundă des în apă, e semn de vreme rea.
- Plutirea peștilor la suprafața apei anunță ploaie.
- Zborul rândunelelor la mari înălțimi anunță vreme frumoasă.
- Când albinele părăsesc dimineața devreme stupul, prevestesc vreme frumoasă pentru un timp mai îndelungat.
- Ciorile de câmp în cârduri vestesc că peste o lună va ninge.
- Când veverița își face cuibul sus, urmează o iarnă blândă. Jos, iarnă geroasă.
- Când găscanul stă într-un picior și își bagă capul sub aripă, va fi ger.
- Dacă șoarecii ies de sub zăpadă, se vestește vreme caldă.
- Dacă calul se culcă și se rostogolește pe o parte și pe alta, se vestește o vreme cu viscol, viforniță.
- Dacă oile refuză să intre în grajd, vara înseamnă ploaie, iarna, ninsoare.
- Dacă vacile pasc cu poftă seara târziu, se anunță vreme rea; iar dacă se grăbesc înspre grajd, înseamnă vreme frumoasă.

**Nu-i pasăre zburătoare, îl duce pă om în
spinare, păstă munți și păstă mare.**

(Avionul)

- Dacă vitele își mișcă des urechile, e semn de vreme urâtă.
- Dacă porcul se scarpină de colțul casei, al grajdului sau al cotețului, înseamnă că se apropie vreme rea.
- Dacă din râu miroase a pește, urmează ploaie cu viitură
- Dacă șarpele iese și se plimbă vara pe timp cu soare, înseamnă că se apropie ploaia.
- Dacă albinele sunt neliniștite, se anunță vreme rea.
- Dacă ugerul vacii se întărește, urmează vreme frumoasă.
- Dacă broscuța verde cântă în iarbă, e semn de vreme frumoasă.
- Dacă toamna sau iarna lupii se apropie de sat și urlă pe marginea satului, se vestește o iarnă grea, cu multă zăpadă și boli la animale domestice.
- Dacă vrei să plouă, sparge un mușuroi de furnici roșii.
- Dacă se aude răgetul animalelor de la distanță, se apropie vremea ploioasă.
- Dacă luna răsare cu colțurile în sus, luna va fi frumoasă, prielnică, potolită.
- Dacă luna răsare cu colțurile în jos, luna va fi umedă, închisă, cu averse.
- Dacă luna răsare cu colțurile către miazăzi, prima parte a lunii va fi frumoasă, iar a doua parte va fi umedă.
- Dacă luna e îndreptată cu colțurile spre miazănoapte, prima parte a lunii va fi umedă și noroasă, iar a doua parte a lunii va fi amestecată.
- Dacă în jurul lunii se ivește cercul (verigheta, cununa), urmează vreme frumoasă și secetoasă.
- Dacă luna plină este transparentă, lucioasă, vremea va fi senină și frumoasă. Dacă discul lunii este neclar, urmează vreme urâtă.
- Dacă discul lunii este roșu, fie la răsărit, fie la apus, vremea va fi urâtă.
- Dacă toamna merii și perii înfloresc a doua oară, urmează toamnă lungă și caldă.
- Dacă drobul de sare de pe cuptior lasă lacrimi de apă, vine ploaia peste o zi.
- Când pe cer se vede puzderie de stele, urmează vreme ploioasă, închisă.
- Să prind fetele de poale,
Nevestele de picioare.
De la Pop Gheorghe, 15 ani
- 5058
- Zi-i mai rar, c-amu mă car,
Ca și capra la șuvar.
Zi-i mai des, c-amu mă-ndes,
Ca și capra la ovăs.
- 5059
- Unde văd unu ca mine,
Numa joc și-mi pare bine!
- 5060
- Ce-i în lume lăcomos,
Banu și omu frumos.
Ce-i în lume lăcomie,
Banu și lele Mărie.
- 5061
- Mi-o plăcut omu frumos
Și din față și din dos,
N-am cătat că cine-o fost.
- 5062
- Până-i lume nu mă-nsor,
Că de gură nu mi-i dor.
Nici mândra nu să mărită,
Că de gură nu-i dorită.
- 5063
- Ferestuța la mândra
Măsurată-i cu palma,
Numa cât mă pot băga
Sara și dimineața.

**De aicea până-n Hust,
Tăt căldări cu fundu-n sus.**

(Mușuroaiele)

- 5064
Fereștuța la Mărie
Măsurată-i cu hârtie,
Numea cât îmi trebe mie.
- 5065
Dragu mi-i unde-am zinit
Cu cine m-am întâlnit.
Dragu mi-i unde-am intrat
Cu cine m-am adunat.
- 5066
Spune, mândră, poți, nu poți,
Nu mă purta-n tăte nopți,
Că mă latră câinii toți
Și mă fac oamenii hoți.
- 5067
Tinerel am fost și hâd,
Mândră, dipce m-ai iubit,
Dacă nu ți-am trebuit.
- 5068
Tinerel am fost ca lazu,
Rău m-o bătrânit năcazu.
Tânăr am fost și-am furat,
Băutor și m-am lăsat.
- De la Covaci Pătru a
Cracului
- Strigături din Botiza**
- 5069
Câtă pălincă-am băut
Altu n-o băut borcut
Că mă bat gândurile
Ca vântu pădurile.
- 5070
De ce mergi pe Iza-n sus
De ce locu-i mai ascuns
Și oamenii mai hunțuți.
- Dacă în fântână sau în izvor crește apa, urmează vreme rea, umedă, ploioasă.
- Dacă râurile Ruscova sau Vișeu șuieră, ele cer jertfă umană. Trebuie să te ferești să stai pe malul râului!
- Cele trei stele din Carul Mare (Udriștea) arată ora exactă după care se orientează locuitorii acestor meleaguri.
- Dacă recolta sămânței de fag este bogată, se anunță o iarnă grea, rece.
- Înainte de Urban (10 – 25 mai) nu se recomandă semănatul fasolii, dovleacului, castraveților.
- Dacă fumul iese din coș direct în sus, se anunță vreme frumoasă.
- Dacă brândușile înfloresc toamna, vestesc o toamnă lungă.
- Înflorirea salcâmului a doua oară, anunță o toamnă caldă, lungă și frumoasă.
- Când în ceruri stele clipocesc e semn de ploaie, brumă, ger.
- Dacă discul soarelui la apus este roșu, urmează vânt, vifor, ger.
- Dacă soarele apune între nori, a doua zi plouă.
- Când focul vujește în sobă, se anunță viscol, ger.
- Vântul de la apus vestește ploaie, ninsoare. Cel de la sud vestește vreme frumoasă. Cel de la răsărit aduce secetă, vânt uscat, iarna frig, ger.
- Vântul subțirel de la nord ne aduce: vara secetă, iarna ger năpraznic.
- Ploaia lină, mărunță și săcâitoare se mai numește și *ploaia ursului*. Vesteste o vreme umedă de lungă durată.
- Țurțurii de gheață lungi, vestesc o iarnă lungă.
- Curcubeul vara vestește vreme frumoasă.
- Dacă seara ies aburi din izvor, dimineața următoare va fi frig. Dar dacă aburul iese înainte de răsăritul soarelui, ziua va fi frumoasă.
- Recolta bogată de ciuperci toamna, anunță o iarnă rece și zăpadă din abundență.
- Dacă de Sf. Eudochia 1 martie, de fapt 14 martie, e vreme frumoasă, întreaga zi, înseamnă că toată primăvara va fi frumoasă. Dacă vremea

**În pădure naște, în pădure crește,
Zine acasă și domnește
Și la oameni le horește.**

(Cetera)

frumoasă va fi numai până la prânz, jumătate din primăvară va fi timp frumos, iar dacă toată ziua va fi urât, toată primăvara va fi urâtă, nefavorabilă însământatului. Vremea din a doua zi după Sf. Eudochia arată cum va fi vara. Și ziua a treia după Sf. Eudochia arată cum va fi toamna și iarna. Dacă Sf. Eudochia, este veselă, și anul va fi frumos și vesel. Dacă soarele răsare într-un vâl de ceață, vremea va fi frumoasă.

Dacă soarele răsare palid, se înnoarează și plouă peste o zi.

Soarele înconjurat de o aureolă de dimineață vestește ploaie.

Dacă aureola este albă, urmează vânt cu ploi.

Dacă aureola este galbenă, vine vremea frumoasă.

Foto: Colecția F. Săteanu, obiecte muzeu Budești

Dacă aureola e roșie, e semn de furtună, vânt năpraznic.

Dacă pică roua seara, a doua zi va fi timp frumos.

Trăznetul în octombrie, anunță iarnă cu zăpadă puțină.

Dacă în octombrie nu cad frunzele de pe mesteacăn, zăpada va cădea târziu.

**Ce să urcă-n cap fără scară
Face omu de ocară.**

(Băutura)

5071

Zi-i, măi, zi-i, și mai apasă,
S-audă mândra din casă,
Să să gate și să iasă.

De la Traian Slujeriu, 1945

Strigături din Sarasău

5072

Sarasău-i sat micuț,
Tată fata-i cu drăguți
Iară Iapa cât îi mare,
Nici o fată drăguț n-are!

5073

Foaie verde de săcară,
Cele hâde ies afară!

De la Traian Slujeriu

Strigături din Budești, Sârbi și Breb

5074

Horincuță, te iubesc
Și te beu până trăiesc.
Dac-oi muri nu te-oi be,
Știu bine că n-oi ave.

De la Cupcea Gheorghe a lui
Văsâi, 33 de ani

5075

De-ar ave fetele minte
Când oi muri să mă cânte
Cu curechi și cu plăcinte,
Cu tri zile mai nainte.
Cu plăcinte și horincă,
C-apoi nu mi-ar si nimică.

5076

Hai, fârtate, la votare,
Nime nici o grijă n-are.
Și dac-om vota cu voi,
Voi ni-ți duce la război!

De la Pârja Gheorghe, 34 ani

5077

Așe zâce mândra me,
N-oi mânca până n-oi be.
Cine dracu i-a lua
De câte ori a mânca.

Dacă noiembrie este potolit, iarna va fi aspră, rece, uscată.

Dacă stejarul a înfrunzit înaintea frasinului, urmează o vară secetoasă.

Tunetul la început de mai, anunță o vară caldă.

5078

Dragu-mi-i cu cine joc
Că miroasă-a busuioc
Astă vară dintr-un loc.
Dragu-mi-i cu cine săr,
Că miroasă-a călupăr
Astă-vară de subt păr.

Dacă luna nouă se arată cu colțurile ascuțite, vine vreme frumoasă. Iar dacă luna este galbenă, cu colțurile obtuze, vreme rea.

Dacă te speli dimineața și mâinile rămân aspre vine ploaie. Dacă devin netede vine vreme bună.

Iarna, dacă apa iese peste gheață, ninge.

5079

Leliță de bocotan
Taie-ți colții de la stan.
Ori ți-i taie, ori ți-i tunde,
Ori de mine de ascunde.

Dacă apa se pierde sub gheață, urmează geruri mari și lungi.

Când visezi morți, urmează vreme urâtă.

Dacă, primăvara, tunetul se aude înainte de Blagoveștenie, (07 aprilie), urmează precipitații, lapoviță, ploi.

5080

Spune-i, mândră, mâne-ta
Să nu mă tot ocăra'.
Să te puie su' lăcată,
Ochii mei nu te mai vadă.
Ochii mei de te-or vede,
Mă-ta nu te hăznuie.

Dacă primul tunet se aude de la răsărit, în curând vine vremea bună și o primăvară frumoasă. Iar dacă acest tunet vine de la Popivan, adică de la miezul nopții, vestește o primăvară târzie, rece și o vară nefavorabilă.

De Blagoveștenie, se pune un ou pe acoperișul casei. Dimineața dacă nu este crăpat, înseamnă că nu va mai fi brumă și vara va fi producție.

Dacă în prima zi după Blagoveștenie este frumos, muntenii se bucură, pentru că se anunță o vară frumoasă, pâine destulă și ieftină.

De la Tămaș Vasalie a lui
Vasile din Sârbi, 28 de ani

Dacă de Duminica Floriilor înfloresc răchitele, arată o primăvară timpurie.

5081

Mândruliță f...-ți morții
De-ar muri ai voști cu toții
Să rămâi tu singure,
Să fac cu tine ce-oi vre!

Dacă de Vinerea Mare e frumos, așa va fi și vara frumoasă.

Iar dacă sâmbătă înainte de Sfintele Paști este frumos, toamna va fi frumoasă și lungă.

De la Tămaș Mihai Măciocu

5082

Țură lele, măi Văsii,
Sub gâltanu ceterii
Îi bine a țipuri,
Nu ca mine-a năcăji!

**Îi albă și nu-i doamnă, îi neagră și nu-i țigancă,
Îi lungă și nu-i furcă.**

(Sarca)